

(א) לקמן סה"ל; (ב) כ"ק קב; (ג) לקמן סה"ל; (ד) מגילה כו: ערכין לא; (ה) ז"ל אמר כו: ערכין לא; (ו) שבת סט: רבי יהודה; (ז) וי"א שפלה; (ח) אבל בתוס' ישנים לא כמוד כלל הך ומשיבה דהכא עד סוף הדיבור. וכו'.

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה ולא אמרי' וכי' כדמיה לליל כ"ל ויבית ר' חיאל דלמך נממק:

גליון הש"ס

תוס' ד"ה רבית וכו' וי"ל דבראורייטא. עיין לקמן קד סד ע"ב מוס' ד"ה ולא:

הגהות הגר"א

[א] רש"י ד"ה י"ט לו כו' הואיל ואם כו'. י"ב וכ"ד הרמב"ם אבל להאב"ד וי"פ מלקים וכתבו כדמיה לא ק"י כלל ועי' ח"מ ס"י ק"ט וכו' ר"ד ומש"ש:

איזהו נשך פרק חמישי בבא מציעא

דמתרננה מתניין כווסיה. שאני רגיל לתרך משניות שסתם רבי כברייתא שסתם הוא. ודכוותיה אמר רבא דהגהול בתרא (ב"ק דף קא:): **הגיע זמן חטין למכור.** שנתיקרו ודרך אלוכותיהן למוכרן מעמה: **יש לו מוסר.** ולא אמרינן דלאו כליסרו הבא לידו היכא דיש לו דוכי כהו האי מהשתא ואע"ג

דלא משך' כי מוקרי דרשותיה מוקרי ולא הו' רבית [א] הואיל ואם בא לחזור קאי עלייהו בני שפרע. ומיהו היכא דאין לו לאו כליסרו הבא לידו הוא דהיכא דהיבז ליה זוי פוסק ואע"ג שאין לו דיכול זה לקנותו בנעוה שקיבל דחטין מנזיין לו הואיל ואלא השער אבל זה אין צדק במה יקנה דומי לרבית: ומאי נקט דקתני במתני' לקח בהלוואתו שהיה נושה בו דינר וכו'. ולי נראה דלא גרסינן ליה ופירוט משוכם הוא ^ו שנתלה בספר לפי שראה דבזי אושעיא נושה דמכירו מנה דשמעינן מינה דאי הוה יחיב ליה השתא זוי אפילו אין לו נמי שרי שבש מתניתיין ופישה בלוקח בהלוואתו ולא היא לא מבעי לשבזי מתניתיין דבזי דר' אושעיא משום חטין קמאי נקוט ליה ולמימר דיש לו מותר אע"ג דלאו כליסרו הבא לידו וכי אין לו אסור הואיל ולא בא ליסרו לידו אבל מתניתיין כי תנא אין לו גבי יין תנאה שמתמת הלוואה בא עליו שהיו כבר דמי החטין מלוה עליו אבל גבי חטין לא תנא ליסרו ואפילו אין לו שרי דליסרו בא לידו ופירי תני בה לקח: מעמידין מלוה. שיש לו על חצירו: על גבי פירוס. לפסוק עליהם פירות כשער של עכשיו כל ימות הגנה: ולא אמרינן לא כליסרו הבא לידו. כדמני ^ו רבי חיאל דלמך לעיל אפי' יש לו אסור: ושמע מינה והוא שיש לו. אבל אין לו אין מעמידין מלוה אבל פוסקין על ידי נמינת מעוה דקתני מתני' (לקמן דף עב:): יאל השער פוסקין ואוקימנא מתני' כדמני רבי אושעיא: ושמע מינה. מדקתני הגיע זמן חטין למכור שם לו החטין דמיים בשער של עכשיו ביוקף ופוסק יין כשער של עכשיו בזול שמע מינה איתא לרבי ינאי דלמך פסק על הפירות והגיע זמנו למכור וכו' ותצו ואין לו מקבל הימנו הדמיים כשער של עכשיו דמה לי מקבל הן עלמנן ומה לי דמיהן: עושין אמנה בפירות. ונתנין מעוה באמנה כשער של עכשיו שיואל לפסוק על הפירות כדי לקבל דמיים לכשיוקירו לכיון דזוי יחיב זוי שקיל מחזי כרבייתא: אם יש לו מוסר. מהא דרבי אושעיא קא מוטיב והכא דמיים קא מקבל ששם עליו דמי החטין ומקבל היין ששה יותר ממה שנתן ומתחילה לא קנה יין ממנו והרי הוא כמקבל מעוה דמי החטין: בשמשך. הימנו החטין מתחילה דדמי החטין ידידה קא מקבל דברשותיה אייקור דמשעה שמשך כלתה לה תורת הלוואה וקיבל חזו וכן כדכונן: שיהי לו קרן זוי. ואשמעינן דיחוד פירוס אחד ברבית מוסר. רבית שאינה על ידי הלוואה אלא ע"י מכר ופעמים שבאה ליד רבית כגון זו או אסור ויפסק דמיים וישלם דמיים אף כן רבית ואם לא ישלם דמיים אלא פירות שפסק הוא עמו אין כאן רבית היינו דא אחד ברבית פעמים יש רבית ופעמים אין רבית שהרי אינו פוסק עמו ע"מ לשלם דמיים אלא פירות: ועשה שדהו מכר. אם אין אני נותן לך מכאל עד יום פלוני הרי השדה שלך: בזמן שהמוכר אוכל פירות. בתוך הזמן מותר: לוקח אוכל פירות אסור. שמה לא יבא לידו מכר שיחזיר לו מעותיו ומנאל שבהלוואה היו אללו וזה אוכל פירות ברבית: צייטוס בן זונין: מאי בינייהו. דבמאי קמיפלגי: דא אחד. כי האי גוונא שמה יבא לידו רבית שמה לא יבא דא הפדייה בא לידו רבית דא המכר אינו בא לידו רבית: על מנת להחזיר. דרבי יהודה גופיה לא שרי אלא ע"מ להחזיר שאם לא יהא מכר יחזיר לו פירות שאכל ואפילו הכי אסר ת"ק דבשעת אכליה קאכיל רבית ועבדיה לאיסור: דהשתא דלמך רבי ינאי. גבי פירוש הן ודמיהן שוין דכי היכי דהן מותר דמיהן נמי מותר דמה לי טוב אם הם מקבל יותר ממה שדמיהן מקבל:

בבא מציעא סג.

דאמר רבי ינאי מה לי הן. החטין מה לי דמיהן כגון יין אם יש לו כן פ"י רבינו שמואל ור"ל דוקא יין אבל מעוה אסור ואין נראה לר"ם דבפרק הגהול [קמ"א] (ב"ק דף קג. וס' ד"ה התם) ואייקר זכונה מרווחא קמאי א"ל לרב אשקול זוי אמר ליה אי שרי מוזני אמרי כמנא דכהנא הוא שרי ואם לאו אסור רב לטעמיה דלמך אין עושין אמנה דמיים משמע דלר' ינאי שרי למשקל זוי:

HebrewBooks.org © Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

דמתרננה מתני' כוותיה דתני ר' אושעיא "הרי שהיה נושה בחבירו מנה והלך ועמד על גורנו ואמר תן לי מעותי שאני רוצה ליקח בהן חטין ואמר לו חטין יש לי שאני נותן לך צא ועשאוני עלי כשער של עכשיו הגיע זמן חטין למכור אמר לו תן לי חטין שאני רוצה למכור" וליקח בהן יין אמר לו יש לי יין שאני נותן לך צא ועשאוני עלי כשער של עכשיו הגיע זמן יין למכור ואמר לו תן לי יין שאני רוצה למכור וליקח בו שמן אמר לו שמן יש לי שאני נותן לך צא ועשאוני עלי כשער של עכשיו כולם אם יש לו מותר אין לו אסור ומאי לקח לקח בהלוואתו אמר רבא שמע מינה מדר' אושעיא תלת שמע מינה דמעמידין מלוה על גבי פירות ולא אמרינן דלא כליסרו הבא לידו הוא וכו' הוא דיש לו וכו' איתא לדרבי ינאי דאמר רבי ינאי

בשמשך. ואפילו אכלן המוכר מותר לשלם חטין אחרים אם יוקירו ולא דמי לטאה בטהא דלמך (עליל דף קד. סג.) משום דהתם הלוואה והכא זכני ^ו ומשיכה דהכא לא הו"א אלא לענין היתר פיסוק ולא לקנות ממנו:

צד אחד ברבית מותר. ואע"ג דבשעת הפרעון הו' רבית כיון שבשעת הפרעון הו' רבית של היתר שרי וא"כ א"כ טאה בטהא נמי יהא מותר ללות לרבי יהודה דלא אחד הוא דשמא לא יוקירו דבהלוואה נמי שרי רבי יהודה דא אחד ברבית כדלמרינן לקמן (דף סה:): גבי משכן לו בית משכן לו שדה הא דלא כר' יהודה ויש לומר דלא חשיב דא אחד ברבית אלא דבר שיש ציד מלוה או ציד ליה לעשות דא אחד טאה היא רבית ולא דמי לטאה בטהא שתלוי בשער וע"כ יהא רבית אם יוקירו:

רבית על מנת להחזיר איבא בינייהו. ואם תאמר מאי טעמא דרבנן דאסרי דאזיה רבית הוא זה והלא כשיבא לפדות מנכה לו תחילה פירות שאכל וי"ל ודאי הוא עושה כן לא הו' רבית אלא מנכריו לפרוע תחילה הכל קודם שינכה לו כלום ואם לא יוכל לפרוע לו הכל תהא משוקעת צידו ואם תאמר דתנן בערבין (דף לא. וס' ד"ה והתני) המוכר בית בבתי ערי חומה גואל מיד וגואל עד שנים עשר חדש הרי זו כמו רבית ואינו רבית ופריך בגמ' והתניא רבית גמורה היא אלא התורה התירה ומשני הא ר' יהודה והא רבנן והשתא לרבא דלכילי עלמנא דא אחד ברבית אסור

הכי משני ^ו ויש לומר דמדאורייתא מודה רבא דכדא אחד ברבית פליגי אבל מדרבנן נראה לרבא דליכא למאן דשרי ורבי יהודה שרי הכא אפילו מדרבנן דמוכח בעובדא דמיתאי לך מוקי רבא דאיירי ברבית על מנת להחזיר ואם תאמר דבפרק בתרא דמגילה (דף סו: וס' ד"ה רבי) תנא אין מוכרין בית הכנסת אלא על תנאי אימתי שיראה שיחזור דברי רבי מאיר ופריך בגמרא ולרבי מאיר היכי דיירי ציה הא הוה ליה רבית ומשני קבר לה כרבי יהודה דלמך דא אחד ברבית מותר וי"ל לרבא איירי התם כגון שהתנו עמו שאם יפדו יתן השכר על שדר בו: ופוסקין

הוא מני רבי יהודה היא דאמר צד אחד ברבית מותר דתניא ^ו הרי שהיה נושה בחבירו מנה ועשה לו שדהו מכר שהמוכר אוכל פירות מותר לוקח אוכל פירות אסור ר' יהודה אומר אף בזמן שהלוקח אוכל פירות מותר ^ו א"ל רבי יהודה מעשה בביתוס בן זונין שעשה שדהו מכר על פי ר' אלעזר בן עזריה ולוקח אוכל פירות היה אמרו לו ^ו משם ראה מוכר אוכל פירות היה ולא לוקח מאי בינייהו אמר אביי צד אחד ברבית איבא בינייהו רבא אמר ר' רבית ע"מ להחזיר איבא בינייהו אמר רבא השתא דאמר רבי ינאי

הוא מני רבי יהודה היא דאמר צד אחד ברבית מותר דתניא ^ו הרי שהיה נושה בחבירו מנה ועשה לו שדהו מכר שהמוכר אוכל פירות מותר לוקח אוכל פירות אסור ר' יהודה אומר אף בזמן שהלוקח אוכל פירות מותר ^ו א"ל רבי יהודה מעשה בביתוס בן זונין שעשה שדהו מכר על פי ר' אלעזר בן עזריה ולוקח אוכל פירות היה אמרו לו ^ו משם ראה מוכר אוכל פירות היה ולא לוקח מאי בינייהו אמר אביי צד אחד ברבית איבא בינייהו אמר רבא השתא דאמר רבי ינאי

הוא מני רבי יהודה היא דאמר צד אחד ברבית מותר דתניא ^ו הרי שהיה נושה בחבירו מנה ועשה לו שדהו מכר שהמוכר אוכל פירות מותר לוקח אוכל פירות אסור ר' יהודה אומר אף בזמן שהלוקח אוכל פירות מותר ^ו א"ל רבי יהודה מעשה בביתוס בן זונין שעשה שדהו מכר על פי ר' אלעזר בן עזריה ולוקח אוכל פירות היה אמרו לו ^ו משם ראה מוכר אוכל פירות היה ולא לוקח מאי בינייהו אמר אביי צד אחד ברבית איבא בינייהו אמר רבא השתא דאמר רבי ינאי

הוא מני רבי יהודה היא דאמר צד אחד ברבית מותר דתניא ^ו הרי שהיה נושה בחבירו מנה ועשה לו שדהו מכר שהמוכר אוכל פירות מותר לוקח אוכל פירות אסור ר' יהודה אומר אף בזמן שהלוקח אוכל פירות מותר ^ו א"ל רבי יהודה מעשה בביתוס בן זונין שעשה שדהו מכר על פי ר' אלעזר בן עזריה ולוקח אוכל פירות היה אמרו לו ^ו משם ראה מוכר אוכל פירות היה ולא לוקח מאי בינייהו אמר אביי צד אחד ברבית איבא בינייהו אמר רבא השתא דאמר רבי ינאי

הוא מני רבי יהודה היא דאמר צד אחד ברבית מותר דתניא ^ו הרי שהיה נושה בחבירו מנה ועשה לו שדהו מכר שהמוכר אוכל פירות מותר לוקח אוכל פירות אסור ר' יהודה אומר אף בזמן שהלוקח אוכל פירות מותר ^ו א"ל רבי יהודה מעשה בביתוס בן זונין שעשה שדהו מכר על פי ר' אלעזר בן עזריה ולוקח אוכל פירות היה אמרו לו ^ו משם ראה מוכר אוכל פירות היה ולא לוקח מאי בינייהו אמר אביי צד אחד ברבית איבא בינייהו אמר רבא השתא דאמר רבי ינאי

הוא מני רבי יהודה היא דאמר צד אחד ברבית מותר דתניא ^ו הרי שהיה נושה בחבירו מנה ועשה לו שדהו מכר שהמוכר אוכל פירות מותר לוקח אוכל פירות אסור ר' יהודה אומר אף בזמן שהלוקח אוכל פירות מותר ^ו א"ל רבי יהודה מעשה בביתוס בן זונין שעשה שדהו מכר על פי ר' אלעזר בן עזריה ולוקח אוכל פירות היה אמרו לו ^ו משם ראה מוכר אוכל פירות היה ולא לוקח מאי בינייהו אמר אביי צד אחד ברבית איבא בינייהו אמר רבא השתא דאמר רבי ינאי

הוא מני רבי יהודה היא דאמר צד אחד ברבית מותר דתניא ^ו הרי שהיה נושה בחבירו מנה ועשה לו שדהו מכר שהמוכר אוכל פירות מותר לוקח אוכל פירות אסור ר' יהודה אומר אף בזמן שהלוקח אוכל פירות מותר ^ו א"ל רבי יהודה מעשה בביתוס בן זונין שעשה שדהו מכר על פי ר' אלעזר בן עזריה ולוקח אוכל פירות היה אמרו לו ^ו משם ראה מוכר אוכל פירות היה ולא לוקח מאי בינייהו אמר אביי צד אחד ברבית איבא בינייהו אמר רבא השתא דאמר רבי ינאי

הוא מני רבי יהודה היא דאמר צד אחד ברבית מותר דתניא ^ו הרי שהיה נושה בחבירו מנה ועשה לו שדהו מכר שהמוכר אוכל פירות מותר לוקח אוכל פירות אסור ר' יהודה אומר אף בזמן שהלוקח אוכל פירות מותר ^ו א"ל רבי יהודה מעשה בביתוס בן זונין שעשה שדהו מכר על פי ר' אלעזר בן עזריה ולוקח אוכל פירות היה אמרו לו ^ו משם ראה מוכר אוכל פירות היה ולא לוקח מאי בינייהו אמר אביי צד אחד ברבית איבא בינייהו אמר רבא השתא דאמר רבי ינאי

הוא מני רבי יהודה היא דאמר צד אחד ברבית מותר דתניא ^ו הרי שהיה נושה בחבירו מנה ועשה לו שדהו מכר שהמוכר אוכל פירות מותר לוקח אוכל פירות אסור ר' יהודה אומר אף בזמן שהלוקח אוכל פירות מותר ^ו א"ל רבי יהודה מעשה בביתוס בן זונין שעשה שדהו מכר על פי ר' אלעזר בן עזריה ולוקח אוכל פירות היה אמרו לו ^ו משם ראה מוכר אוכל פירות היה ולא לוקח מאי בינייהו אמר אביי צד אחד ברבית איבא בינייהו אמר רבא השתא דאמר רבי ינאי

הוא מני רבי יהודה היא דאמר צד אחד ברבית מותר דתניא ^ו הרי שהיה נושה בחבירו מנה ועשה לו שדהו מכר שהמוכר אוכל פירות מותר לוקח אוכל פירות אסור ר' יהודה אומר אף בזמן שהלוקח אוכל פירות מותר ^ו א"ל רבי יהודה מעשה בביתוס בן זונין שעשה שדהו מכר על פי ר' אלעזר בן עזריה ולוקח אוכל פירות היה אמרו לו ^ו משם ראה מוכר אוכל פירות היה ולא לוקח מאי בינייהו אמר אביי צד אחד ברבית איבא בינייהו אמר רבא השתא דאמר רבי ינאי

הוא מני רבי יהודה היא דאמר צד אחד ברבית מותר דתניא ^ו הרי שהיה נושה בחבירו מנה ועשה לו שדהו מכר שהמוכר אוכל פירות מותר לוקח אוכל פירות אסור ר' יהודה אומר אף בזמן שהלוקח אוכל פירות מותר ^ו א"ל רבי יהודה מעשה בביתוס בן זונין שעשה שדהו מכר על פי ר' אלעזר בן עזריה ולוקח אוכל פירות היה אמרו לו ^ו משם ראה מוכר אוכל פירות היה ולא לוקח מאי בינייהו אמר אביי צד אחד ברבית איבא בינייהו אמר רבא השתא דאמר רבי ינאי

הוא מני רבי יהודה היא דאמר צד אחד ברבית מותר דתניא ^ו הרי שהיה נושה בחבירו מנה ועשה לו שדהו מכר שהמוכר אוכל פירות מותר לוקח אוכל פירות אסור ר' יהודה אומר אף בזמן שהלוקח אוכל פירות מותר ^ו א"ל רבי יהודה מעשה בביתוס בן זונין שעשה שדהו מכר על פי ר' אלעזר בן עזריה ולוקח אוכל פירות היה אמרו לו ^ו משם ראה מוכר אוכל פירות היה ולא לוקח מאי בינייהו אמר אביי צד אחד ברבית איבא בינייהו אמר רבא השתא דאמר רבי ינאי

עין משפט

נר מצוה

י"א א מיי פ"י מהל' מלוה וליה הל' ו סמג לאוין קג' טו"ש ע"ד ס"י קסג סע"א וטע"י ב: ב ב טו"ש ע"ד ס"י קסה סע"ו:

כא ג מיי פ"ו מהל' מלוה הל' ד סמג לאוין קג' טו"ש ע"ד ס"י קסד סע"ד וע"ש ובס"י קעב סע"א:

כב ד טו"ש ע"ד ס"י קעב סע"ה וכו"ל:

מוסף רש"י

ועשה לו שדהו מכר. שמשכן לו שדהו על אדמו מנה וכתב לו אם לא אתן לך מנה מיתן ועד שלש שנים הרי היא שלך (ערכין לא.). בזמן שהמוכר אוכל פירות. כל אותן שנים מותר. לוקח אוכל פירות אסור. שמה יגאלנה בתוך שלש ומנאל שאכלם ברבית (סו.). צד אחד ברבית. שחם יגאלנה היא רבית ואם לא לא יהא רבית (סו.).

י"א א מיי פ"י מהל' מלוה וליה הל' ו סמג לאוין קג' טו"ש ע"ד ס"י קסג סע"א וטע"י ב: ב ב טו"ש ע"ד ס"י קסה סע"ו:

כא ג מיי פ"ו מהל' מלוה הל' ד סמג לאוין קג' טו"ש ע"ד ס"י קסד סע"ד וע"ש ובס"י קעב סע"א:

כב ד טו"ש ע"ד ס"י קעב סע"ה וכו"ל:

מוסף רש"י

ועשה לו שדהו מכר. שמשכן לו שדהו על אדמו מנה וכתב לו אם לא אתן לך מנה מיתן ועד שלש שנים הרי היא שלך (ערכין לא.). בזמן שהמוכר אוכל פירות. כל אותן שנים מותר. לוקח אוכל פירות אסור. שמה יגאלנה בתוך שלש ומנאל שאכלם ברבית (סו.). צד אחד ברבית. שחם יגאלנה היא רבית ואם לא לא יהא רבית (סו.).

י"א א מיי פ"י מהל' מלוה וליה הל' ו סמג לאוין קג' טו"ש ע"ד ס"י קסג סע"א וטע"י ב: ב ב טו"ש ע"ד ס"י קסה סע"ו:

כא ג מיי פ"ו מהל' מלוה הל' ד סמג לאוין קג' טו"ש ע"ד ס"י קסד סע"ד וע"ש ובס"י קעב סע"א:

כב ד טו"ש ע"ד ס"י קעב סע"ה וכו"ל:

מוסף רש"י

ועשה לו שדהו מכר. שמשכן לו שדהו על אדמו מנה וכתב לו אם לא אתן לך מנה מיתן ועד שלש שנים הרי היא שלך (ערכין לא.). בזמן שהמוכר אוכל פירות. כל אותן שנים מותר. לוקח אוכל פירות אסור. שמה יגאלנה בתוך שלש ומנאל שאכלם ברבית (סו.). צד אחד ברבית. שחם יגאלנה היא רבית ואם לא לא יהא רבית (סו.).

י"א א מיי פ"י מהל' מלוה וליה הל' ו סמג לאוין קג' טו"ש ע"ד ס"י קסג סע"א וטע"י ב: ב ב טו"ש ע"ד ס"י קסה סע"ו:

כא ג מיי פ"ו מהל' מלוה הל' ד סמג לאוין קג' טו"ש ע"ד ס"י קסד סע"ד וע"ש ובס"י קעב סע"א:

כב ד טו"ש ע"ד ס"י קעב סע"ה וכו"ל: